

مدیری : جلال ساهر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانیه
جاده سنده ۴۰ نومرولی
« تورك يوردی »

پنجشنبه ۲۷ مارت، ۱۳۳۰

خلفه د و غرر

هفته ده بر « تورك يوردی » طرفندره جيقاربيلير

پیل : ۱ صای : ۵۱

پیللغی

عثمانلی مملکتی ایچین ۱۲ غروش
روسیه و عجمستان ایچین ۲ روبله
باشقا مملکتلر ایچین ۵ فرانق

صایسی ۱۰ پارا

بوصاییده کی یازیلر :

یگی کون : تارخان ﴿ قورتولوش بایرامی : اویانیق ﴿ شعر : جواد طورغود ﴿ چانیر اوغلان : مرعشلی اوغلی
هفته لق حوادث : خ . د ﴿

چاقير اوغلان

باشى كچن صاييده

ايرتسى گونى داها طاڭ ىرى آغىرمغه باشلارباشلاماز
 «دەمىرخان» ڭ آداملارندىن يىگرمى كىشى آجار آتلىرى بىنىمىش،
 بوغازلىرىنى قانداق سالاھىيەتلىك ، «قاپلان چاۋوش» ڭ امرى
 آلتىدە يولە دوزۇلمىشى . گونلردىن بىرى آخىردە يىۋوب
 ايچەرك راھىيەتلىك و طاولانمىش اولان آتلىرى ، صىباحك
 سىرىن روزكارىلە چىنلرى فېشىلدايان قىرە چىقنىچە صىچىرا
 يوب قوشمىق ايسىتىۋىرلدى . آتلىرى آلا بىلىدكلىرىنى
 قوشدىرمىغە باشلادىلار . اوزاقدىن كوى سىچىلمىگە باشلا-
 نىچە «قاپلان چاۋوش» آداملىرىنى طوردىردى؛ دىدى كە :
 — چوجوقلار ، نى دىگەنلىك . قارشىمىزە چىقماق
 آداملىرىڭ بىش كىشى اولدۇقلىرىغە بىلىۋورۇ . بىز يىگرمى
 قەھرىمان ، آلتە اونلارڭ حقلىرىدىن كىلىز ، لىكن بىزىنە
 تىرىپىلى كىدەلم . گويە كىرەمزدىن اول قولەنڭ اوڭىدىن
 كچە جىگىز . ايدىكىن اونلارڭ ايشىنى بىتىرىۋىرەلم . صوڭرا
 كويلولرى يولە كىتىرمىك قولايىدۇر ، هايدى باقالم . كىند
 يىگىزى كوستىڭ .

بوسوزلر اوزىرىنە ھېسى بردىن قولەيە دوغرو يورۇ-
 دىلار . قولەيە ايكى يوز آدىم قانداق قانچە «قاپلان چاۋوش»
 ايچىلاردىن بىرىنى چاقىردى :

— كوسە ەلى ، ايلرىيە كىت دە قولەنڭ ايچىندە كىلرە
 تسلىم اولمالرىنى ، يوقسە ھېسنى طاۋوق كىيى بوغازلايە
 جىغمىزى سويلە .

كوسە ەلى آتدىن اينەرك قولەنڭ قايسىنە ياقلاشىدى
 و بىر نەرە آتدى :

— ھى ھى ! چاقىر اوغلان ، چاقىر اوغلان ! بىز
 ھېمىز بىر آرسىلان باشمىزدە بىر قاپلان . چىقماڭ ، تسلىم
 اولڭ قاپلانە ؛ اولاكە سىزە قارشى مەرحىمىز اويۇ .

بۇ نەرە اوزىرىنە قولەنڭ قايسى آچىلىدى ؛ چاقىر
 اوغلان چىقىدى .

— بىرە نابكار ، نەيە اويلە چاقىرۇب باغىرىيۇرسىڭ ؟
 بىز آرسىلان قاپلان بىلىمەيز ؛ سىزدىن قورقۇمىز يوقدۇر .
 عقابىڭىز وارە سىزدە بىزىمە بىر ابر اولۇرسىڭىز ؛ يوقسە
 ھېڭىزك باشنە كەلەجىك وار .

كوسە ەلى قارشىسىندە كىنڭ كىنچىلىگىنە ، طويلغىنە
 باقاراق بوقادار جىسارتلە ميدان اوقۇماسىنە شاشىدى .
 ھان پالاسىنى چىقارۇب چاقىر اوغلانڭ اوزىرىنە يورۇدى .
 پالاسىنى قالدىرۇب ووراجىنى صىرەدە چاقىر اوغلان بىر
 اگىلىدى ، كوسەنڭ ايشىنى آراسىنە كىرەرك بوش سىپىت
 كىيى قالدىرۇب ىرە آتدى ، و كوكسىنڭ اوزىرىنە بىنەرك
 دەمىر كىيى نىچە سىلە بوغازىنى صىقىدى . اوتەدىن بۇ ھالى
 گورەن «قاپلان چاۋوش» ڭ آداملىرى شاشقىنلىقلاردىن طوڭا
 قالدىلار . كىندىلرىنى طويلانىچە قانداق كوسە ەلى آلى
 قولى باغلاشمىش ، قولەنڭ ايچىنە آلتىشىدى . چاقىر اوغلان
 كىيى ھەنوز چوجوق دىنىلە جىك بىرە ايقانلىق بۇ جىسارتى
 «قاپلان چاۋوش» ە پىك آغىر كەلدى . بىر باشقاسىنى قولە
 قايسىنە گوندىردى :

— دەمىر پالا ! هايدى سىنى گورەيمىز ، شو چاقىقنىڭ
 ايشىنى بىجىرىۋىر .

دىدى . دەمىر پالا ، كوسە ەلىنىڭ انجىمانى گوردىگى
 ايچون جىسارتى قىرىلىشىدى . يالڭىز باشنە كىدەرسە كىندىسىنە دە
 بىر ايش اولاجىغى آڭلايۇردى . اونڭ ايچون چاۋوشە
 دونوب دىدى كە :

— آغام بويلە بىر بىر كىتمەدە نەفايدا وار ؟ اونلار
 بىش كىشى ايسە ، بىزدە اون دوڭوز پەلوان قالدۇق . بىر
 ھىجۇم ايدەلمەدە خەرىفەرە خەللىرىنى بىلىدىرەلم .

«قاپلان چاۋوش» بۇ سوزلەرە چوق قىزدى .

— يالڭىز باشكە كىتمىگە قورقۇپ يورسەن دە كەلمى ؟ بىن
 پاپاجىمى بىلىپم .

دیدى و آت سورەرك قولىه ياقلاشدى، قولىه ده كىلر
بو سفر بر آتلىك كىلىگىنى كورونجه بشى بردن قاپىدن
چىقىدىلر. و آرقالرىنى قولىه دىوارىنه وىرەرك قاپلان.
قارشى طوردىلر. «قاپلان» قارشىسىندە بش كىشى
كورديكى وقت بردنبرە آتلىك دىزكىنى قاصدى.
«چاقىر اوغلان» بر آدم ايلرلە يەرك كورلەدى :
— بى قاپلان چاوش! بويلە برر كلىرسە كىز، بزە
ايشىگىرى برر برر كورورز، كىلىگە كووە يورسەك
آتىندن آشاغى يە اين دە بويىك اوچوسنى آل.
«قاپلان چاوش» بو سوزلىرى ايشىدىنجه كرى يە دوندى.
و آدملىرىنە ايلرلە مەلرىنى اشارت ايتدى. ھېسى دە آتلى
اولارق چاوشىك يانە كىلىلر. قاپلان دیدى كە :
— حرىفلر بزە ميدان او قويورلر. دىوارك دىيىندە
دوردقلىرى ايچون آتلى اولارق بونلر ك اوزرىنە يورويە.
مەيز. ھايدى، اينەلم دە هجوم ايدەلم.
آداملر آتلردن ايندىلر؛ دىزكىلىرى اگر قايشىنە
صارارق آتلىرى چارە صالويىردىلر. صوگرە ايى صرە
اولارق، حاضرلاندىلر؛ قارشىلرندە كىلرە اوق
آتمە باشلايدىلر. اوقادار فنا نشان آليورلردى كە اوقلر ك
ھېسى كلوب دىوارە صاپلانيور، چاقىر اوغلانلە آرقا.
داشلىرىنە دوقونمايوردى. حالبو ك بونلر ك آندقلىرى
اوقلر، قاپلانك آدملىرى برر برر ياراليور، يە
دەويريوردى.
ايكى طرفدە قىزىشمىشى؛ اوق صاواشى برساعتدن
زيادە سوردى. چاقىر اوغلانك آرقاداشلىرىندن ھېچ
برىنك برونى قانامامىشى؛ حالبو ك دەمىرخانك آدملىرىندن
دوقوزى داھا دەورولوب ئولمىشى.
«قاپلان چاوش» آرقداشلىرىنك آزالديغى كورونجه
عقلى باشىدن كىتىدى. ذاتا اوقلىرى دە بىتمىش اولديغىندن
بالاسنى چىقاردى، ايلرى يە آتلىدى، آرقاداشلىرى دە
آردى صىرا يورويىلر. ايكى طرف پالا پالا يە برىنە
كېردى.

كويولر، اوزاقدن صاواشى سىر ايدىيورلردى.
«دەمىرخان» آدملىرىنك برر برر يە يووارلاندقلىرىنى
كورديكە سويىجلىرىندن «تكىير» كىتىر مگە باشلايدىلر.
«الياس فقيه» دە «تكىير» كىتىردى. پالار ك قالقانلرە
چارىماسىدن چىقان كورولتولر اورتالى قاپلامىشىدى.
نەيت «قاپلان چاوش» ك صاغ قولى، «چاقىر اوغلان» ك
بر ووروشىدە قويدى، «چاوش» دە يە دوشىدى.
آرتق صاواش بىتمىشىدى، حق ظلمە غالب كىلىشىدى.
«چاقىر اوغلان» ك آرقاداشلىرىندە يورغونلىق بىلە يوقدى.
«الياس فقيه» يارالى اولارق قالان بش كىشى تىك قولى
ايچنە آلىماسنى سويلەدى و كويولرە باغىراق :
— آغالر، چابوق كلىك ئولتلىرى قالدىرك.
دیدى. كوجولر قوشارق كىلىلر؛ وئولولرى
آياقلىرىندن سوروكلە يەرك بردە ايچنە كوتوردىلر و قازدقلىرى
جوقورلرە كومدىلر.
«الياس فقيه» آرقاداشلىرىلە برابر يارالىلر ك يارلىرىنى
يىقىدايدىلر، علاجلادىلر، صاردىلر. چايردە بوتون
كورولتولردن خبرسىز طوران آتلىرى دە برر يىلاقلا يارق
آخىرە يىلشيدىلر.
آقشام اولمش، ھر طرف قارارمىشىدى. برى طرفدە
كوندەردىكى آدملىرىندن ھېچ بر خبر آلامايان «دەمىرخان»
ك ايچى صىقلىيور، صىقىلديغى كوسترمەك ايچون
حرمدە ايچوب اكلە نىكلە اويالانمە چاليشيوردى. اوقادار
ايچىدىكە نەيت اوطوردىنى يردە صىزدى، قالدى.
صباحلىن «الياس فقيه» كوسە على بى قارشىسىنە
كىتىردى :
— آى باباجان، سىنك حياتىگە قىيادق؛ اونك ايچون
سندن بر خدمت بكارز. اودە كوردكلىكى، ايشىتىدكلىكى
كىدوب «دەمىرخان» م بىلدىر مكدىر. بزىدن اكندىسە
سويلە : بويلە يىگرى دە كىل، داھا يوزلرچە آدم
كوندەرسە، اللھك اذنىلە ھېسنىك حقىدن كىلە جگىز.
سىز ك كىيى برطاقم زاواللېلر ك جانە قىياسىن، عقلىنى باشە

طويلاسىن. مملكتىدن چكىلىسىن، كىتسىن. بزە يىلى
يىزمە چكىلوب ايشىمىزە كوچىمىزە باقالم. يوق يىنە عنادندە
قالىرسە، كوندەردە جگى آدملىرى قويون بوغازلر كىيى
بوغازلادقن باشقا، آز صوگرا اوطوردىنى سىرايى
باشە يىقاچىمىزدن امىن اولسون. ايشىتە كىت بويلە
سويلە.

دیدى. كوسە على قالقوب «الياس فقيه» ك آلى
اوپەرك :

— ايمانلىرىم، ايمانە كىلدم. بن فنا بر آدم دە كىلدم
اما، ايشىتە دەمىرخان كىيى بر حىدودك آتە دوشىدم.
نەم دە قىزىمى آلمىش، ھىرمى يىقىمىش اولان بوغىرىتىدن
ئوجومى آلامادم. نەيت بو كەمدىكەم آلى اوپدم. بر
طرفدن ذوق، پارادە بى باشىدن چىقارمىشىدى. فقط
آرتىق توبە. بوندن صوگرا بن «دەمىرخان» م خدمت
ايدەم. بورادە سىز ك يانگىزدە قالمق ايشىتمەم. اللھ عشقنە
بى قوغمايك.

دەيەرك آغلامغە باشلادى. «چاقىر اوغلان» بو
حالە دا يانامادى. «فقيه» م دیدى كە :

— باباجىم، بو آدمى كوندەرمە يەلم، بىزملە برابر
قالسىن.

الياس فقيه :

آى اما، «دەمىرخان» م كىم كىدوب خبر وىرە جىك؟
— خبر وىر مگە حاجتى وار؟ كوندەردىكى آدملىر ك
كىلىدىكى كورونجه او البتە ايشى آكلار.

— بن اويلە ايشىتمەم؛ برگرە داھا كندىسە خبر
كوندەرمەمىز لازمىر. بلكە يورە كىنە ندامت كلىردە
چكىلوب كىدر، بزە داھا بر چوق قان دو كىكدن
قورتولورز. اونك ايچون كوسە على حصارە قادار
كىتسىن، «دەمىرخان» م كورەرك سويلەدكلىرىمىزى
بىلدىرسىن. صوگرا يىنە فرصت بولارق بورايە قاچوب
كلىسىن. ھم او وقت دوعرو سوزلىگىنە، دوعرو
ئوزلىگىنە بر دەلىل دە كوسترمىش اولور.

كوسە على :

— يا «دەمىرخان» قىزاردە بوغىنى وورورسە.

دىچە «الياس فقيه» قاشلىرىنى چاتارق :

— ظالمىدن قورققى قادار فنا شى يوقدر. سىنك

ايچىكە ايمانك وارسە، اللھك سومدىكى ظالمىردن
قورقازسىن. نە اولور، بوغىنى ووردىرسە سىن دە
شەيد اولورسىن.

دیدى. بو سوزلردن جسارت آلان كوسە على،
آخىردە كى آتلردن برىنە يىنەرك حصارە دوعرو يولە
دوزولدى.

«بىتمەدى»

مرعشى اوغلى

ھىقىلە ھىرات

بويوك بر نورك تجارتخانەسى. — مملكتىمىزدە بىك
تحفدر، بر ضابطىدن بر پاشايە قولايلىقلە انتقال ايتىدىكىمىز
حالەدە مثلاً بر بقال ايلە بر ارزاق دەپوسى آراسىندە كى
مناسبتى دوشونمەيز. حالبو ك اوقاق تجارتخانەلردە بويوك
مۇسسەلرە بويوك فابرىقالرە كوتورەن بويولر. آدىملىرىنى
دوزوبىلەرك آتان بر آدم بردىستكە اوگىندىن بر ماصە باشە
قولايلىقلە كچە بىلەر، جىيىندە قاصەسنىك آغىر و كورولتلى
آناختارلىرىنى طاشيا بىلەر.

نە كىم بزە شوھىر كى برقاچ سەنەدە بر تورك بوقابلىتىك
منتظم چىزكىسىنى چىزدى. بش سەنە اول چوققلىرىنى اوقوتىق
ايچون استانبولە كلن قىرغىلى بىكرزادە حاجى امير حسين
افندى بىكى پوستە خانە قارشىسىندە لاستىك، سەاور چاى كىيى
شىلر صاتمق ايچون اوقاق بردكان آچمىشىدى. دوعرو اوق
واوجوزلىقلە قازاندىنى شەرت اورزدىباق ھومەر افندىنىك